

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 551)

Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Bunların Personeli ve Ekonomik İstikrar Tedbirleri Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı ve Anayasa ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/785)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: K.K. Gn. Md. 07/101-119/01382

28.1.1991

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 7.1.1991 tarihinde kararlaştırılan "Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Bunların Personeli ve Ekonomik İstikrar Tedbirleri Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Yıldırım Akbulut

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli memurlar ile diğer personelin yürütmekte oldukları kamu hizmetlerinin etkinliğini artırmak; bu personelin malî ve sosyal haklarında ve diğer hususlarda iyileştirmeler yapmak ve ücret sisteminin adil bir şekilde gelişmesini sağlamak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesini öngören bu Tasarıda, Anayasanın 91 inci maddesine uygun olarak yetki kanununun amacı, kapsamı, gözetiminde bulundurulacak ilkeler ile yetki süresi belirtilmekte ve bu süre içinde Bakanlar Kurulunun birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarabilmesi öngörülmektedir.

Diğer taraftan, kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin olarak çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde ve bunların görev, yetki ve teşkilatlarının düzenlenmesine ilişkin hükümlerinde değişiklikler yapılabilmesi ve yeni düzenlemelere gidilebilmesi öngörülmektedir.

Türkiye ekonomisinde gerçekleştirilen yapısal değişiklikler, iktisadî faaliyetlerin verimini artırmış, ekonomi, planlanandan daha hızlı büyümüştür. Böylesine hızlı bir kalkınma, Devletin, fiyat istikrarını muhafaza etmek için acil tedbirler almasını gerektirmektedir. Bu tedbirlerin alınması, Anayasamızda öngörülen Sosyal Devlet ilkesinin de bir gereğidir. Bilindiği gibi Sosyal Devlet, kişiyi ekonomik hayatta yalnız bırakmayan, kişinin huzur ve refahını gerçekleştirmek, güvence altına almak, sosyal adaleti sağlamak için ekonomik tedbirler alan, böylece ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı gerçekleştirip adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık onuruna yaraşır bir hayat seviyesini sağlayan bir devlet biçimidir.

Son günlerde dış dünyada meydana gelen gelişmeler, özellikle Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının imzalanması ve soğuk savaşa son verilmesi, diğer ülkelerin ekonomilerinde süratli değişikliklere yol açtığından, bunlara paralel olarak ülkemizde de ekonomik konularda anında ve hızlı tedbirler alınması gerekmektedir. Bu ihtiyacı karşılamak üzere ekonomik konularda da kanun hükmünde kararnameler çıkarılması öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu Kanunun amacının, kamu kurum ve kuruluşlarında görevli memurlar ve diğer personelin çalışmalarında etkinliği artırmak, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere bunların malî, sosyal ve diğer haklarında iyileştirmeler yapmak ve kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, görev ve yetkileriyle ilgili düzenlemeler getirmek, ayrıca ekonominin istikrarlı bir şekilde sürmesini temin için Bakanlar kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek olduğu belirtilmektedir.

Madde 2. — Yetki Kanununun kapsamını belirleyen bu maddede kanun hükmünde kararnamelerin hangi kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapabileceği gösterilmektedir.

Madde 3. — Bu madde ile, kanun hükmünde kararnamelerin hazırlanması sırasında gözönünde bulundurulacak ilkeler belirlenmekte ve konu ile ilgili Anayasa Mahkemesi kararı da dikkate alınarak, düzenlemenin ancak ivedi ve zorunlu hollere münhasır olması gerektiği hükme bağlanmaktadır.

Madde 4. — Bu maddede, Bakanlar Kuruluna verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin, Kanunun yayımından itibaren oniki ay süre ile geçerli olduğu belirtilmekte ve yetki süresi içinde Bakanlar Kurulunun birden fazla kanun hükmünde kararname çıkarabileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 5. — Yürürlük maddesidir.

Madde 6. — Yürütme maddesidir.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

12.2.1991

Anayasa Komisyonu

Esas No: 1/785

Karar No: 36

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca, 29.1.1991 tarihinde Komisyonumuza gönderilen, Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Bunların Personeli ve Ekonomik İstikrar Tedbirleri Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı Komisyonumuzun, 6.2.1991 tarihli toplantısında Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in de katılımıyla incelenmiştir.

Komisyonumuz, tasarıyı gerekçesi doğrultusunda olumlu bulmuştur. Ancak, Kanun Hükmünde Kararname çıkartma yetkisinin, Anayasanın 7 nci maddesinin açık hükmü doğrultusunda mümkün olduğunca, Türkiye Büyük Millet Meclisine az intikal ettirilmesi ve ayrıca kuruluş kanunları ile toplumun çeşitli yönlerini kapsayan temel kanunlarda kanun hükmünde kararnemelerle değişiklik yapılmaması, sadece kamu personelinin özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik, zorunlu ve ivedi hallerde kanun hükmünde kararname çıkartılmasının uygun olacağı görüşünde birleşen Komisyonumuz, bu temenninin Komisyon Raporunda belirtilmesini de kararlaştırmıştır.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının 1,3,5 ve 6 ncı maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesi, Yetki Kanununun kapsamını düzenlemektedir. Bu maddenin (A) işaretli fıkrasından (j) bendi, Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 tarihli ve E: 1988/64; K: 1990/2 sayılı Kararı doğrultusunda çıkartılmış ve aynen kabul edilen diğer bendlerin sıralaması buna göre yapılmıştır.

Yukarıda açıklandığı şekilde, temel kanunlarla ve toplumu çeşitli yönleriyle kapsayan kanunlarla ilgili düzenlemelerin kanun hükmünde kararnemelerle yapılmasının sakıncalarını gözönüne alan Komisyonumuz, aynı maddenin (C) işaretli fıkrasından, (a), (b), (c), (d), (e), (i) ve (l) bendlerini çıkartmış ve aynen kabul edilen (f), (g), (h), (j), (k) ve (m) bendlerinin sıralamasını buna göre yaparak,

2 nci maddeyi bu değişikliklerle kabul etmiştir.

Tasarının 4 ncü maddesi yetki süresini düzenlemektedir. Komisyonumuz, 1991 yılı sonuna kadar bu yetkinin kullanılmasının uygun olacağı görüşü ile sürenin "on ay" olmasını benimsemiş ve maddeyi bu değişiklikle kabul etmiştir.

Raporumuz, havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Kamil T. Coşkunoglu
Ankara

Başkanvekili
Ledin Barlas
Adana

Üye
M. Sezai Pekuslu
Ankara

Üye
Sedat Doğan
Adana
Tümüne muhalifim
Muhalefet şerhim eklidir

Üye
Ahmet Ersin
İzmir
Tümüne muhalifim

Üye
Metin Emiroğlu
Malatya

Üye
Alaattin Fırat
Muş

Üye
Yılmaz Altuğ
Sivas

Üye
İlhan Aşkın
Bursa

Üye
Hüdayi Oral
Denizli
Tümüne muhalifim
Muhalefet şerhim eklidir

Üye
Abdülmecit Yağan
Kayseri

Üye
M. Fuat Yazıcı
Manisa

Üye
Yaşar Topçu
Sinop
Tümüne muhalifim
Muhalefet gerekçesi eklidir

Üye
Ahmet Avcı
Uşak

Üye
Güneş Müftüoğlu
Zonguldak
Tümüne muhalifim
Muhalefet gerekçem eklidir

MUHALEFET ŞERHİ

Yetki Kanunu Tasarısı Kamu Kurum ve Kuruluşlarında görevli personelin çalışmalarında etkinliği artırmak, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere bunların mali, sosyal ve diğer haklarında iyileştirmeler yapmak; kamu kurum ve kuruluşlarının, görev ve yetkileri ile ülke ekonomisine ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak için Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi vermektedir.

Bu yetki, üç konuyu kapsamaktadır.

1. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında görevli personelin mali, sosyal ve diğer haklarında iyileştirmeler yapmak,
2. Kamu Kurum ve Kuruluşlarının teşkilatlanmalarında değişiklik ve düzenlemeler yapmak,
3. Ekonomik istikrar tedbirleri almak.

Yetki Kanunu tasarısı personelle ilgili olarak 20 Kanun ve 4 KHK'yi kapsama almış görülmektedir. (Anayasa Komisyonunda bizim idareimiz ile 78 Sayılı KHK kapsamından çıkarılmıştır.) Ancak 2/a-v fıkrasında diğer Kanun ve KHK'lerin kamu personeli ile ilgili hükümlerinde değişiklik ve düzenlemelerde kapsama dahil olduğundan Yetki Kanunu Tasarısının alanını tam olarak tespit imkânı bulunamamış, komisyona katılan Sayın Bakan da gerekli bilgiyi verememiştir.

Yetki Kanunu Tasarısı teşkilatlanma yönünden Bakanlıkları, yeni Bakanlık kurulmasını ve tüm kurum ve kuruluşları kapsamaktadır.

Ekonomik istikrar tedbirleri yönünden ise yetki kanunu tasarısı komisyonda yapılan değişikliklerle 5 kanun ve 2 KHK'yi kapsar hale dönüştürülmüştür.

Yetki Kanunu Tasarısında süre komisyonda yapılan değişikliklerle 10 ay olarak tespit edilmiştir.

Yetki Kanunu Tasarısı amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden Anayasa Mahkemesince iptal edilen yetki kanunu ile benzer hükümler içermektedir.

Yetki Kanunu Tasarısının ilk amacı kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelin çalışmalarında etkinliği artırmak, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır.

İstenen yetki çok geniş bir personel düzenlemesini, âdeta idarî bir reformu hedeflemektedir. Bakanlar Kurulu uzun araştırmaya dayalı çok yönlü bir konuda KHK ile düzenleme yetkisi istemektedir. Oysa KHK'ler ivedi ve zorunlu hâllere mühsarıdır. İdarî reform KHK ile yapılması mümkün olmayan bir düzenlemedir. Gerçekten de Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990/2 K. sayılı kararında "Niteliği itibari ile uzun süreli ve çok yönlü çalışmaları zorunlu kılan personel mevzuatı genelde ivediliği gerektiren bir konu olarak değerlendirilemez. Hatta aksine personel mevzuatının kısa süreli ve ivedi kararnamele yerine bir plana dayalı uzun süreli çalışmalarla, sık sık değişmeyecek kurullarla düzenlenmesinin gerekliliği ileri sürülebilir... memurlar ile diğer kamu görevlilerinin düzenli, süratli, verimli ve ekonomik biçimde yürütülmesini temin etmek amacı ile bunların idarî, malî ve sosyal iyileştirmeler yapılması için ivediliği gerektiren ve kısa sürede yasa ya da yasalar yerine KHK'lerle düzenlenmesi parlamentonun yasama yetkisini bu konularda işlerliğini kaybetmesi ve yürütmeye devri sonucunu doğurur. Bu da anayasamın başlangıç bölümüne, 2-7-87 ve 91 inci maddelerine aykırı düşer" diyerek eski yetki kanununu iptal etmiştir.

Yeni Yetki Kanunu Tasarısı da aynı düzenlemeyi getirdiğinden daha birinci maddesinin ilk bölümünün Anayasaya aykırılığı sabittir.

Yine Kamu Kurum ve Kuruluşlarında görevli personelin malî, sosyal ve diğer haklarında iyileştirmeler yapılması için de Anayasa Mahkemesinin aynı kararında ivediliği gerektiren ve kısa sürede yasa ya da yasalar yerine KHK'lerle düzenlenmesinin Anayasaya aykırı olacağı kabul edilmiştir.

Malî haklarda yapılacak iyileştirmelere karşı çıkmak mümkün değilse de, takip edilen yol yanlışlığı ve anayasaya aykırılık nedeniyle bu konuyu da KHK'ler ile düzenlemek yanlıştır.

Yeni Yetki Kanunu Tasarısında KHK'lerle yeni Bakanlık kurulması da öngörülmektedir.

Anayasamın 113 üncü maddesine göre Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri ve teşkilatı kanunla düzenlenir denmektedir. Ayrıca Bakanlık kurulması işlemi ivedi

ve zorunlu durum olarak kabul edilemez. KHK'lerin ivedi ve zorunlu olmayan durumlarda kullanılması yasama yetkisinin devri anlamına gelir ve Anayasanın 7 ve 91 inci maddelerine aykırı düşer.

Nitekim Anayasa Mahkemesinin 1990/2 K. Sayılı kararı da bu görüşü teyid etmekte ve yeni Bakanlık kurulmasının Anayasanın 7 ve 91 inci maddelerine aykırı düşeceğini kabul etmiş bulunmaktadır.

Yeni Yetki Kanunu Tasarısı Anayasanın 7 nci maddesindeki "Yasama yetkisi Türk Milleti adına TBMM'ne aittir. Bu yetki devredilemez" mutlak ilkesine aykırıdır. Birçok konuda TBMM'ne ait olan yasama yetkisi yürütmeye devredilmektedir. Kuvvetler ayrılığı kuralı da açıkça ve alenen çiğnenmektedir.

Diğer taraftan Anayasa Mahkemesinin yetki kanunlarının iptaline dair kararları da hiçe sayılmaktadır.

Anayasanın 153 üncü maddesine göre, "Anayasa Mahkemesi kararları yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar" hükümetin kararları ve anayasa kuralını hiçe sayarak aynı konuda, aynı amaçla sadece kelimelerde değişik ambalajla yetki isteminde bulunmasına anlam vermek mümkün değildir.

Anayasaya aykırılıkla direnmek artık bir anayasa ihlalidir ki, kimse bu durumu savunamaz.

KHK uygulamasında yapılanlar hukukun üstünlüğü prensibine ve hukuk devletine açıkça aykırıdır. Bugün 117 adet KHK'nin yasal dayanağı ortadan kalkmıştır. Bir yıldır bu konuda bir tek düzenleme getirilmemiştir.

Yetki Kanunu Tasarısında öngörülen 10 aylık süre de fazladır. Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarından sonra doğacak yasal boşluklar için öngördüğü 3-6 aylık süreler ivedi ve zorunlu olarak tanınmaktadır. Bu nedenle yetki yasalarında da 3 veya 6 aylık süreler öngörülmelidir.

Yeni Yetki Kanunu Tasarısı eskisinin tekrarıdır. Tümüyle Anayasanın başlangıç, 2,7,87,91 ve 153 üncü maddelerine aykırıdır.

Tümüne muhafiliz. 7 Şubat 1991

Yaşar Topcu
Sinop

Güneş Müftüoğlu
Zonguldak

Ahmet Neidim
Sakarya

KARŞI OY YAZISI

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Bakanlar Kurulunca, T.B.M.M. Başkanlığına, 7.1.1991 tarihinde kararlaştırılarak, 28.1.1991 tarihinde sunulan ve T.B.M.M. Başkanlığına da 29.1.1991 tarih 1/785 sayılı yazı ile Anayasa ve Plan, Bütçe komisyonlarına görüşülmek üzere sunulan, Anayasa Komisyonumuzca da 6.2.1991 tarihinde görüşülen "Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Bunların Personeli ve Ekonomik İstikrar Tedbirleri Hakkında Tasarı" ile ilgili olarak Anayasa Komisyonunun düzenlediği 12.2.1991'li rapor hakkında karşı oy yazımızı saygıyla sunuyoruz.

MUHALEFET ŞERHİ

“Usul ve esas yönünden”

Kamu kurum ve kuruluşları ile bunların personeli ve ekonomik istikrar tedbirleri hakkında “Yetki İstemini İçeren Kanun Tasarısı” Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 tarih 988/64 esas, 990/2 karar sayılı ve 21 Nisan 990 tarih 20499 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair 12.3.1986 tarih ve 3268 sayılı Yetki Kanunu ile, 12.3.1986 tarih ve 3268 sayılı Kanun ile kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında değişiklik yapılmasına dair 9.4.1987 tarih ve 3347 sayılı Yetki Kanunu ve 3268 sayılı Kanun ile 3347 sayılı Kanunda değişiklik yapılması, 2954 sayılı Kanunun 1 maddesinin değiştirilmesi hakkında 12.10.1988 tarih ve 3479 sayılı yetki kanunlarının yukarıda tarih ve numarası yazılı Anayasa Mahkemesinin aynen “12.10.1988 günlü 3479 sayılı” 3268 sayılı Kanun ile 3347 sayılı Kanunda değişiklik yapılması, 3454 sayılı Kanunun bir maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanunun;

A) 1 ve 2 nci maddelerinin Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline,

B) 3 üncü maddesinin Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline oybirliği ile,

C) 3 üncü maddesinin iptali nedeniyle oluşacak hukukî boşluğun doldurulması için Anayasanın 153 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası ile 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 53 üncü maddesinin 4 üncü ve 5 inci fıkraları gereğince iptal hükmününün bu madde yönünden resmî gazetede yayımlanmasından başlayarak 3 ay sonra yürürlüğe girmesine oy birliği ile,

karar verilmiş olmasına göre:

Anayasanın 153 üncü maddesine göre Anayasa Mahkemesi kararlarının kesin olmasına, iptal karar ve gerekçelerinin resmî gazetede yayımlanmasına,

Bu kez 29.1.1991 tarih ve 1/785 sayılı T.B.M.M.’ne sevk edilen Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Bunların Personeli ve Ekonomik İstikrar Tedbirleri Hakkındaki Yetki Kanunu Tasarısı ile yukarıda Anayasa Mahkemesince iptal edilen memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanunun içeriklerinin ayrı olmasına ve keza Anayasanın 153 üncü maddesinin son bendi (...Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır. Yasama yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar.)

Hükmü yer almasına göre:

Yürütme organı, iptal edilen yetki kanununun aynı içerikte bir yenisini tasarı biçiminde T.B.M.M.’ne sevk edemeyeceği gibi, sevk edilen tasarının T.B.M.M. Başkanlığınca komisyonlara gönderilmesi ve görüşülmesinin sağlanmasında mümkün değil iken Anayasanın 153 üncü maddesine aykırı olarak ve mükerrer görüşülmesi sağlanmak suretiyle Anayasayı ihlal içeriğine kadar giden bir tutum ve davranışla Anayasa Komisyonunca tasarı hakkında rapor düzenlenmesi Anayasanın adı geçen maddelerine aykırıdır.

Bakanlar Kurulunun T.B.M.M.’ne görüşülmek üzere gönderdiği Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Bunların Personeli ve Ekonomik İstikrar Tedbirleri Hakkında Yetki Kanunu Tasarısının amaç, kapsam, ilke maddeleri ve gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 tarih 988/64 esas ve 990/2 karar sayılı ve 21 Nisan 1990 tarih ve 20499 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan kararın içeriği genel esasları itibari ile aynı mahiyettedir.

Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 tarih 988/64 esas 990/2 karar sayılı ve 20 Nisan 1990 tarih 20499 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan kararında (sf: 20) Aynen: “Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemez. ...daha önce de belirtildiği gibi esas olan yasama yetkisinin T.B.M.M. tarafından kullanılması, yürütmenin Anayasa ve yasalara uygun olarak görev yapmasıdır. Kanun hükmünde kararname çıkarılması, T.B.M.M. tarafından verilen ve ancak “İvedi ve zorunlu” durumlarda çok uzun olmayan bir sürede kullanılacak bir yetkidir.

Kanun hükmünde kararnamelerin, ivedi ve zorunlu olmayan durumlarda kullanılması, bu doğrultudaki uygulamaya süreklilik ve yaygınlık kazandırılması yasama yetkisinin devri anlamına gelir ve anayasaya aykırı düşer.

Yeni bakanlık kurulması ivedi ve zorunlu durum olarak kabul edilemez.” denilmektedir.

İvedi tanımı “Çabuk davranma zorunluluğu, acele, acil” tanımındadır.

Zorunlu haller tanımı ise “kesin olarak ihtiyaç duyulan zarurî, mecburî haller” anlamına gelmektedir.

Sevk edilen kanun tasarısının amaç maddesinde kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelin çalışmalarında etkinlik, düzenlilik, süratlilik, verimlilik ve ayrıca malî ve sosyal haklarında iyileştirmeden söz edilmekte ve ayrıca ivedi ve zorunlu hallerden bahis ile kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi istendiği belirtilmekte ise de kapsam maddesi olan 2 nci maddede A,B ve C fıkralarında yaklaşık olarak 150'ye yakın kanun, kanun hükmünde değişiklik ve düzenlemeler yapılmasını öngören hükümete kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmektedir ki bunların tümü görüleceği üzere Anayasa mehkemesinin yukarda esaslarını belirttiği:

Yasama yetkisinin T.B.M.M. tarafından kullanılmasını 1. Önleyici, 2. Yürütmenin Anayasa ve yasalara uygun olarak görev yapmayı başkılık sistemine yol açan görevler verilmesini ve demokratik parlamenter sistemi zedeleyici, 3. İvedi ve zorunlu olmayan durumları itibarı ile yetki verildiği takdirde bu doğrultudaki uygulamaya süreklilik ve yaygınlık kazandırması nedenleriyle

T.B.M.M.'nin yasama yetkisinin devri anlamına gelmektedir.

Bu nedenlerle yetki kanunu ve tasarısı ve Anayasa Komisyonu raporu tümüyle Anayasaya aykırıdır.

DİĞER MUHALEFET ŞERHİ NEDENLERİ

1. Yetki Kanunu Tasarısı ile temel yasa niteliğinde olan 150'ye yakın kanun veya kanun hükmünde kararname üzerinde değişiklik yapılmasına kapalı bir biçimde yetki verilmesi istenilmektedir.

Bu kadar fazla ve temel konuda yasama yetkisinin Bakanlar Kuruluna bırakılması, Bakanlar Kurulunun T.B.M.M.'nin yerine kaim olmasına yol açacaktır. Bu ise Anayasanın başlangıç bölümünde yer alan (Kuvvetler Ayırımı) ilkesi ile yasama yetkisinin T.B.M.M.'ne ait ve devredilemez olduğuna ilişkin Anayasanın 7 nci maddesine açıkça aykırıdır.

2. Kanun Tasarısının 2 nci maddesinin A-O bendi ile 2954 sayılı TRT Kanununda değişiklik yapma yetkisi de, kanun hükmünde kararname kapsamı içine alınmaktadır.

Anayasanın 91 inci maddesi ile, Anayasanın 2 nci kısmının 1 ve 2 nci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile 4 üncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Anılan bölümde yer alan “Herkesin düşünce ve kanaatlerini söz, yazı resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar.” ibaresini taşıyan Anayasanın 26 ncı maddesi ise TRT'nin haber vermek hakkını düzenlenmektedir.

Bu bakımdan 2954 sayılı TRT Kanununun, yetki kanunu kapsamına alan 2 nci maddesi Anayasanın 91. inci maddesine aykırıdır.

3. Anayasanın 91 inci maddesi uyarınca, yetki kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnemenin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp, çıkarılmayacağını göstermesi gerekmektedir.

Yetki Kanunu Tasarısının 2/B maddesi ile “kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında bölüşümüne, bakanlık ve bağlı veya ilgili kuruluşlar kurulmasına mevcut kurum ve kuruluşların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, bunların kuruluş biçimlerine, görev, yetki ve yükümlülüklerine ait esaslarla, bu esaslar çerçevesinde kurum ve kuruluşların görev ve teşkilatlarının düzenlenmesine ilişkin hükümlerin kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi için dahil edildiği anlaşılmaktadır.

Bu ibarelerde yetkinin kapsamı hiçbir şekilde belirtilmemiştir. Kapsamı belli olmayan bir biçimde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi tanıyan kanun bu bakımdan Anayasanın 91 inci maddesine aykırı düşmektedir.

4. Anayasanın 113 üncü maddesi uyarınca, bakanlıkların kurulması, kaldırılması görevleri, yetkileri ve teşkilatlarının kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Oysa yetki kanun tasarısının 2/B maddesi ile bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatlanması kanun hükmünde kararnemelere bırakılmaktadır. Bu bakımdan madde Anayasanın 113 üncü maddesine açıkça aykırı düşmektedir.

5. Anayasanın 91 inci maddesi uyarınca yetki kanununun çıkarılacak kanun hükmünde kararnemenin ilkelerini açıkça belirtmesi gerekmektedir. Yetki kanunu tasarısının 3 üncü maddesi ile getirilen ilkeler ilke olmaktan çok, soyut kavramlardan ibarettir. İlkelerin yetki kanununda belli sınırları içerecek biçimde açıklanmaması nedeni ile Anayasanın 91 inci maddesine aykırı bir uygulama sergilenmektedir.

6. Yetki Kanunu ile, çok sayıda kanun hükmünde kararnamede değişiklik yapma yetkisi tekrar bakanlar kuruluna verilmektedir. Oysa bu kanun hükmünde kararnemelerin çıkarılmasına yetki veren kanunların süreleri çok önceden dolmuştur. Bu durumda yetkinin uzatılması söz konusudur.

Anayasanın 91 inci maddesi ile düzenlenen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin olağan dışı ve ayırık bir yetki olmasına karşın bu suretle olağan bir hale getirilmekte, ayırık bir yetki, giderek genel yetkiye dönüştürülmektedir . Bu husus ise Anayasanın 7 inci maddesinde düzenlenen yasama yetkisinin devredilmezliğine aykırı düşmektedir.

Diğer taraftan Anayasanın 87 inci maddesi ile T.B.M.M.'ne verilen “Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak” yetkisinin fiilen ve uzatılan sürelerle Bakanlar Kuruluna devredilmesi de 7 nci maddenin yanısıra 87 nci maddeye de aykırı düşmektedir.

7. Anayasanın 6 ncı maddesinde “Egemenliğin Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organlarca kullanılacağı hükme bağlanmıştır”

Yine 7 nci madde ile yasama yetkisinin T.M.M.M.'nde olduğu ve devredilemeyeceği hükmü getirilmiştir.

K.H.K. çıkarma yetkisinin sürekli ve yaygın bir biçimde bakanlar kuruluna verilmesi ile T.B.M.M. yetkili organ olma statüsünden çıkarılmakta Anayasaca konulan esaslar dışında yetkisiz organlarca egemenliğin kullanılmasına olanak sağlanmaktadır. Bu bakımdan uygulama Anayasanın 6 ncı maddesine de aykırı düşmektedir.

8. Kanun Tasarısının 2/A-d bendi ile 2914 sayılı yüksek öğretim personel kanununda ve 2/A-j bendi ile 78 sayılı YÖK öğretim elemanlarının kadroları hakkında KHK de değişiklik yapma yetkisi, Bakanlar Kuruluna verilmektedir.

Anayasanın 130 uncu maddesi uyarınca, üniversiteler bilimsel özerkliğe sahiptirler ve kanunla kurulurlar.

Bilimsel özerkliğe sahip öğretim elemanlarının görevleri, unvanları, atamaları, yükselme ve emeklilikleri, disiplin ve ceza işleri, özlük hakları ve öğretim elemanlarının uyacakları koşullarının aynı madde uyarınca kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu personele ilişkin olan ve yukarıda belirtilen konuları kapsayan düzenlemelerin, Bakanlar Kurulunun yetki ve insafına terkedilmesi bilimsel özerkliği zedeleyici nitelikte olup, Anayasanın 133 üncü maddesine aykırı düşmektedir.

9. Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 tarih ve 990/2 sayılı kararında yer alan:

“Bu maddelerin incelenmesinden, Anayasaca verilen KHK çıkarabilme yetkisinin; kendine özgü ve ayırık bir yetki olduğu anlaşılmaktadır. Bu yetki kullanılırken yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimi verecek biçimde güncelleştirilip sık sık bu yola başvurulmamalıdır. Anayasanın 87 ve 91 inci maddelerinde “yetkinin devrinden” değil verilmesinden söz edilmektedir.”

Ayrıca 91 inci maddenin 8 inci fıkrasına göre yetki yasaları ve bunlara dayanan KHK'ler T.B.M.M. komisyonları ve genel kurulunda öncelik ve ivedilikle görüşülecektir.

Anayasanın, görüşülmesinde bile öncelik ve ivedilik aradığı KHK çıkarma yetkisinin Anayasanın yukarıda açıklanan kuralları dikkate alınarak yerine getirilmesinde zorunlu bulunan belli usullere göre yasa çıkarmaya zamanın elvermemesi gibi ivedi durumlarda kullanılması gerekir.

Sonuç olarak yasama yetkisi genel ve asli bir yetkidir. Bu yetki TBMM'ne aittir devredilemez. KHK'ler Anayasada belirlenen yetki yasalarına göre çıkarılır ve işlem görürler. Ayırık durumlar içindirler ve bağlı bir yetkinin kullanılması yoluyla hukuksal yaşamı etkilerler.

Bu kararname ancak ivedilik isteyen belli konularda kısa süreli yetki yasalarına dayanılarak çıkarılabilirler. Nitekim maddenin Danışma Meclisinde görüşülmesi sırasında KHK çıkarılabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni Anayasa Komisyonu sözcüsü tarafından “...çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir.” biçiminde açıklanmış; Anayasa Komisyonu başkanınca da “...Kanun kuvvetinde kararname... Yasama Meclisinin acil bir durumda kanun yapmak için geçici sürede çıkartacağı kanun ihtiyaca, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için konmuştur. DMTD'de, C 9 B 137-146 yasama yılı 1, sf 152, 153) denilmek suretiyle aynı doğrultuda görüş bildirmiştir.

KHK uygulamasının yaygınlaştırılması, yetki yasalarına kullanılma süreleri uzatılarak süreklilik kazandırılması ve hemen her konuda KHK'lerle yeni düzenlemelere gidilmesi, ivedilik koşuluna uyulmaması yasama yetkisinin devri anlamına gelir.

Böylece 3 kamu erki arasındaki denge bozulur. Yürütme organı yasama organına karşı üstün bir duruma gelir. Bu durum Anayasanın yukarıda açıklanan maddelerine aykırı düşer.

"TBMM tarafından bakanlar kuruluna KHK çıkarma yetkisinin ancak, önemli, zorunlu ve ivedi durumlarda verilmesi, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da izlenimini verecek biçimde güncelleştirilip sık sık bu yola başvurulmaması Anayasa koyucunun amacına kuşkusuz daha uygundur. (AYM'nin 16.5.1989 günlü e. 989/4 k.989/23 sayılı kararı RG.8.10.1989 sayı 20302) diyerek konuya açıklık kazandırmıştır.

10. Yetki Kanunu tasarısının 1 inci maddesi ile kamu personeline ilişkin tüm düzenlemeleri yapma yetkisi bakanlar kuruluna devredilmektedir. Tasarının 2 inci maddesinde sayılan yasaların büyük bir çoğunluğunda kamu personeline ilişkin olduğu açıktır.

Oysa, Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 gün ve 990/2 sayılı kararında bu hususa açıklık getirilmiştir. Niteliği itibarı ile uzun süreli ve çok yönlü çalışmaları zorunlu kılan personel mevzuatı genelde ivediliği gerektiren bir konu olarak değerlendirilemez. Hatta aksine personel mevzuatının süreli çalışmalarla sık sık değişmeyecek kurallarla düzenlenmesinin gerekliliği ileri sürülebilir.

Yetki Kanunu Tasarısı ile getirilen hükümler daha önce Anayasa Mahkemesi kararı ile Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Anayasaya aykırılığı yargı kararları ile sabit olan hükümlerin tekrar tekrar gündeme getirilmesi ve Yetki Kanununun Anayasa Mahkemesine yeniden iptaline kadar Anayasaya aykırı KHK keyfi bir hukukî uygulamaya yol açılması Anayasaya aykırı olmaktan da öteye Anayasayı ihlal mahiyetindedir.

11. Yetki Kanununun 2/B maddesi ile "Bakanlık ve bağlı veya ilgili kuruluşlar kurulmasına, mevcut kurum ve kuruluşların birleştirilmesine veya kaldırılmasına" ilişkin hükümlerinde değişiklik yapma yetkisinin bakanlar kuruluna bırakılması konusunda Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 gün ve 990/2 sayılı kararı ile;

"Bilindiği gibi bakanlıklar kamu hizmetlerinin yürütülmesinde yapılan işbölümünü gösterir. Her bakan bakanlığın yürüttüğü kamu hizmeti alanında devlet tüzekşiliğini temsil eder."

Anayasanın 113 üncü maddesine göre bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatı kanunla düzenlenir.

Anayasanın memurlar ve kamu görevlileri ile ilgili genel ilkeleri belirleyen 128 inci maddesinin 2 nci fıkrasında ise memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.

Yukardaki Anayasa mahkemesi kararı gerekçesinden anlaşılacağı üzere esas olan yasama yetkisinin TBMM tarafından kullanılmasıdır. TBMM tarafından verilen ve ancak ivedi ve zorunlu durumlarda çok uzun olmayan bir sürede kullanılacak bir yetkidir. KHK'lerin ivedi ve zorunlu olmayan durumlarda kullanılması ve uygulamaya süreklilik ve yaygınlık kazandırılması yasama yetkisinin devri anlamına gelir ve Anayasaya aykırı düşer.

Bu bakımdan Anayasaya aykırılığı yargı kararı ile sabit olan bir hükmün yeni yetki kanunu tasarısı ile TBMM huzuruna getirilmesinin Anayasayı tanımazlığa kadar giden ihlal mahiyetinde olduğunu vurgulamak yerinde olacaktır.

12. Yasama yetkisinin birçok temel konuda ve yaygın biçimde KHK'ler çıkarma yetkisi şeklinde Bakanlar Kuruluna devredilmesi konusunda Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 gün ve 990/2 sayılı kararı ile:

Anayasanın başlangıç bölümünde; kuvvetler ayırımının devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği belli devlet yetkilerinin kullanılmasına dayanan medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu belirtilmiştir.

Bu hüküm 3 kamu erki arasındaki dengeyi düzenlemektedir. KHK uygulamasının ivedi ve zorunlu durumlar dışında ve uzun bir sürede yasama etkinliğinin yerini alacak biçimde kullanılması ve olağan bir yol haline getirilmesi 3 kamu erki arasındaki dengeyi bozar.

Yürütmeye yasama karşısında üstünlük sağlanmasına neden olur.

3479 sayılı yasanın bu hükmü ivedi ve zorunlu bir durum yokken parlamentonun yasama yetkisine ve önceliğine el uzatılması sonucu doğurur. Böylece bu hüküm parlamenter demokrasinin dayanağı olan kuvvetler ayrılığı ve Anayasanın 2 nci maddesindeki demokratik hukuk devleti ilkelerine ters düşmekte, bu nedenle Anayasanın başlangıç bölümüne ve 2 nci maddesine aykırı bulunmaktadır. İptali gerekir.

Şeklinde karar verilmiştir.

13. Yetki Kanunu Tasarısı memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki birçok konuda değişiklik yapılmasını öngörmektedir.

3268 sayılı Yetki Kanunu ile hükümet personel hukukuna ilişkin birtakım düzenlemeler yapmak üzere 12.3.1986 tarihinde TBMM'den 2 yıllık yetki almıştır.

3268 sayılı yasa ile alınan bu 2 yıllık süre dolmadan (1 yıl 27 gün sonra) 9.4.1987 günlü, 3347 sayılı yasa ile 3268 sayılı yasanın süresi bu tarihten başlayarak 31.12.1988'e kadar uzatılmış (1 yıl 8 ay 22 gün daha yetki alınmış) ayrıca yasanın kapsamı da genişletilerek kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında değişiklik yapmak yetkisi eklenmiştir.

12.10.1989 günlü 3479 sayılı yasa ise; 3347 sayılı yasa ile değişik 3268 sayılı yasanın süresini bu tarihten itibaren 2 yıl daha uzatarak yetkinin son bulma tarihini 31.12.1990 olarak belirlemiştir.

Böylece personel hukukunda kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında bir takım düzenlemelerde bulunmak üzere 3347 ve 3479 sayılı yasalarla değişik 3268 sayılı yasa ile toplam (daha önce aynı konuyu düzenlemek için alınan yetki hariç) 4 yıl 9 ay 19 gün kesintisiz yetki alınmıştır.

Yetki Kanunu Tasarısı ile aynı konuda 1 yıllık sürenin tekrar alınması veya uzatılması söz konusudur.

Görüldüğü gibi bu süre hemen hemen 1 yasama dönemi kadardır. 1 yasama dönemine yaklaşık 1 süre içerisinde yetki alınan kanunlardaki düzenlemelerin bitirilmemiş olması da işi ivedi ve hemen yerine getirilecek türden olmadığını göstermektedir.

Oysa Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 gün ve 990/2 sayılı kararında konu ile ilgili olarak:

Öte yandan, yasanın genel gerekçesindeki "... ayrıca kamu personelinin durumlarının iyileştirilmesi amacıyla ayrı ayrı kanunlarda değişiklik yapılması kanun yapımının gerektirdiği süre gözönüne alındığında amacın kısa sürede gerçekleştirilmesine imkân vermemektedir" biçimindeki açıklamadan da anlaşılmaktadır ki memurlar ve diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında müessiriyeti artırmak ve kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, verimli ve ekonomik bir

şekilde yürütülmesini temin etmek amacıyla bunların idarî, malî ve sosyal haklarında iyileştirmeler yapmak kısa sürede gerçekleştirilebilecek işlerden değildir.

Uzun bir süre için yürütmeye kesintisiz yetki verilmesi yasama yetkisinin devri niteliğindedir. Bu uygulama Anayasanın 7 nci maddesi ile bağdaşmaz.

Kaldı ki Anayasanın 91 inci maddesinde öngörülen yetki yasalarının ve bunlara dayanan KHK'lerin TBMM komisyonları ve genel kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülmesi kuralı bu yetkinin ancak öncelikle ve ivedi işlerde ve belirli bir sürede kullanılmasını gerekli kılar. Yetki süresinin sürekli uzatılması Anayasanın 91 inci maddesine de uygun düşmez.

Açıklanan nedenlerle yasanın 2 nci maddesi de Anayasanın 7 ve 91 inci maddeleri ile başlangıç bölümüne aykırı olup iptali gerekir.

Yukarıda arz ettiğimiz nedenlerle yasama organı ve halk iradesinin ve millî egemenliğin başlıca temsilcisi olan TBMM'ni bir devlet organı işlevine sahip bir halk gücü ve erki olmaksızın çıkarmak, demokratik, sosyal hukuk devleti ve parlamenter sistemin tüm unsurları ile çalışmasını engelleyecek durum yaratmak ve mükerrer yetki kanunları ile Anayasayı ve Anayasanın 153 üncü maddesini ihlal ederek vahim ve tehlikeli bir hukuk tahribine gitmek ilerde telafisi mümkün olmayan bir ortam yaratacağından Kanun Tasarısının kabulüne dair Anayasa Komisyonununun 12.2.1991 tarih ve 1/785 esas 36 karar sayılı kararının ve tasarının tümüne amaç, kapsam, ilke ve yetki süreleri ile ilgili tüm maddelerine ve fıkralarına reddedilmesi görüşü ile muhalif olduğumuzu, bu nedenlerle karşı oy yazımızı saygıyla sunar, gereğinin yapılmasını dileriz.

Ahmet Ersin
İzmir

A. Sedat Doğan
Adana

Hüdaî Oral
Denizli

Not: Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 tarih 988/64 esas 990/2 karar sayılı ve 21 Nisan 1990 tarih 20499 sayılı Resmî Gazetede neşredilen gerekçeli kararına aynen katılır ve 14 üncü maddenin ilk inceleme bölümünün KHK konusunda Anayasal inceleme bölümündeki gerekçelere,

16 ncı sahifesinde yasama yetkisinin devri ile ilgili bölüme,

17 nci sahife yazılı KHK uygulamasının yaygınlaştırılması ile ilgili bölüme,

20 nci sahifedeki KHK çıkarılması TBMM tarafından ve ancak ivedi ve zorunlu durumlarda çok uzun olmayan bir sürede kullanılacak bir yetki olduğuna ve süreklilik ve yaygınlık kazandırılmasının yasama yetkisinin devri anlamına geleceğine dair görüşlerine ve tüm Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesine gösterülen hukuksal nedenlere ve Anayasal gerekçelere katıldığınızı ve bunların uygulanmasının zorunlu olduğunu bir kez daha teyit etmek isterim.

12.2.1991

Anayasa Komisyonu Rapor Tarihi

12.2.1991

Esas No.:

1/785 Karar No: 36

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/785
Karar No. : 175

29.3.1991

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 7.1.1991 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça ön havalesi gereği Anayasa Komisyonunda görüşüldükten sonra 13.2.1991 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Bunların Personeli ve Ekonomik İstikrar Tedbirleri Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı" Komisyonumuzun 27.3.1991 tarihinde yaptığı 48 inci birleşiminde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in Başkanlığında; Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Tasarı ile, kamu kurum ve kuruluşlarında görevli memurlarla diğer personelin malfi ve sosyal haklarında iyileştirmeler yapılması, kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş görev ve yetkileriyle ilgili yeni düzenlemeler getirilmesi ve ekonominin istikrarlı bir şekilde sürmesini temin amacıyla, gerekli tedbirlerin alınması hususunda Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmektedir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelere geçilmeden; Komisyonunda öncelikle Anayasaya aykırılık hususunun incelenmesini talep eden bir önerge verildiğinden, konu öncelikle İçtüzüğün 39 uncu maddesi uyarınca Anayasaya uygunluk açısından incelenmiş ve kamu personelinin malfi ve sosyal imkânlarının iyileştirilmesi, kamu kurum ve kuruluşlarında yeni idarî düzenlemelere gidilmesi ve ekonomik konularda istikrar tedbirleri alınmasına ilişkin olarak Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarmaya yetki veren bu tasarının, Anayasanın başlangıç bölümünde yer alan "Kuvvetler Ayrımı" ilkesi ile yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait ve devredilemez olduğuna ilişkin 7 nci maddesine, yetkinin kapsamının açıkça belirtilmemiş olması nedeniyle Anayasanın 91 inci maddesine, bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatlarının kanunla düzenlenmesi gerektiği, bu düzenlemenin kanun hükmünde kararname ile yapılmasının Anayasanın 113 üncü maddesine aykırı olduğu şeklindeki görüşlere karşılık olarak, tasarının bir ihtisas komisyonu olan Anayasa Komisyonunda görüşülüp kabul edildikten sonra Komisyonumuza intikal ettirildiği, yetki kanunlarına göre çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerin Anayasanın 91 inci maddesinde sözü edilen konularla sınırlı olduğu, ülkenin ve kamu personelinin menfaatinin bulunduğu konularda Anayasada çizilen sınırlar içinde her zaman Kanun Hükmünde Kararname çıkarılabileceği, kaldı ki; personel rejimini ilgilendiren konuların son derece teknik konular olması nedeniyle, bu tür uygulamaların her zaman ve her ülkede tercih edildiği, kanun hükmünde kararnamelerin bir anayasal müessese olduğu, gibi görüşler dile getirilmiş ve sonuç olarak Anayasaya aykırılık iddialarının yerinde olmadığına karar verilmiştir.

Bu müzakereleri takiben tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

— Personel rejiminin köklü bir sistemle düzeltilmesinin daha uygun olacağı,

— Personel rejimi ile kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatı ve reorganizasyonuna ilişkin çalışmaların kanun hükmünde kararname yerine ayrıntılı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde tartışılarak çıkarılacak kanunlarla düzenlenmesi halinde yapılabilecek hataları önlemenin mümkün olduğu, aksi takdirde, tercihlerde yapılan hataların düzeltilmesinin daha zor olacağı, bundan önceki tecrübelerde de bu hususun açıkça görülebileceği,

gibi eleştirilerin yanında,

— Personel rejimine ilişkin konuların teknik bilgilere dayandığı, düzenlemelerin bu yöntemle yapılmasının idareye elastikiyet sağlayacağı,

— Bundan önceki uygulamalarda yapılmış olan bir kısım hataların, sistemi ve Anayasada mevcut yetkiyi ortadan kaldıracak boyutta hatalar olarak düşünülmemeyeceği, kaldı ki yapılacak hataların düzeltilmesi hususunda, kanun hükmünde kararname ile ilgili Anayasa hükümlerine Türkiye Büyük Millet Meclisinde titizlikle uyulduğu takdirde bu hataların kısa sürede giderilebileceği ve hatta daha mükemmelere ulaşacağına bilinmesinde yarar olduğu,

— Anayasamıza 1971 yılında giren kanun hükmünde kararname sistemine bu güne kadar gerekli ilginin, gerek hükümetler ve gerekse meclisler olarak gösterilemediği gerçeğinden hareketle, bundan sonraki çalışmalarda kanun hükmünde kararname konusuna önemle eğilmek suretiyle, ortaya çıkan hata ve mahzurları giderici tedbirler alınmasında yarar olacağı, şeklindeki görüşler dinlendikten sonra, tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek anayasa Komisyonu metni esas alınmak suretiyle maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Anayasa Komisyonu metninin;

— Amaç başlıklı 1 inci maddesi, personel rejimi ile ilgili iyileştirici düzenlemelerde; tüm kamu kurum ve kuruluşları, yargı organları da dahil edilmek suretiyle kapsam dahiline alınmış ancak, bunların kuruluş görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemelerde yürütme organı bünyesindeki kurum ve kuruluşlar ile sınırlı kalınmasının sağlanması suretiyle yeniden düzenlenmiş ve madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

— Kapsama ilişkin 2 nci maddesi, kanun tasarısının kapsadığı kanunların ayrıntılı olarak yazılmasına gerek olmadığı düşüncesiyle, maddede sözü edilen kanunları ve kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen her sınıftan bütün memurların malî ve sosyal haklarını da kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmiş ve madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

— İlkelerle ilişkin 3 üncü maddesinde yer alan kamu hizmetlerinin verimli ve etkin bir şekilde yürütülmesine ilişkin düzenlemeyi içeren (a) fıkrası, hizmetlerin işbölümü ve koordinasyonunun sağlanması amacıyla yapılacak düzenlemeye ilişkin (b) fıkrası, hiyerarşik bağlılık ve unvan standardizasyonunu sağlayacak şekilde yapılacak düzenlemeye ilişkin (c) fıkrası genel hatları ile muhafaza edilirken; Kamu İktisadî Teşebbüslerinin kuruluş ve teşkilatlanmasında hizmetin gerekliliği, ülke ekonomisine yararlılık, verimlilik ve kârlılık esaslarını içeren (d) fıkrası ile ülke ekonomisinde istikrarın devamlılığının sağlanması, hızlı kalkınma için gerekli tedbirlerin alınması ve bu suretle verimin yükseltilmesine ilişkin (e) fıkrası, gerek kapsam ve gerekse beraberinde getireceği mahzurlar da dikkate alınarak madde metninden çıkarılmış, ancak; bundan önceki yetki kanunlarına dayanılarak çıkarılan kanun hükmünde kararname ve bu kararnamele Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemlerindeki durumu ve çeşitli nedenlerle mevzuat karmaşasına sebep olan düzenleme tarzları da dikkate alınarak, ilkeler bölümüne yeni (d) fıkrası olarak, bu yetki kanununun yayımı tarihinde meri olan, diğer bir ifade ile yürürlükte bulunan mevzuatta mevcut yetkilerin yeniden dağılımı, toplanması veya

kaldırılmasının yapılabileceği, meri mevzuatta mevcut olmayan bir yetkinin kullanılamayacağı esası getirilmiş, bununla bazı kurum ve kuruluşların birleştirilmesine bir örnek olarak; daire başkanlıklarının bir genel müdürlük olarak birleşmesinde veya genel müdürlüklerin müsteşarlık halinde birleştirilmesinde, daire başkanlıklarına ait yetkilerin genel müdürlükte veya genel müdürlüklere ait yetkilerin müsteşarlıkta toplanabileceği, ancak bu toplama sırasında meri kanunlar veya kanun hükmünde kararnamelede mevut olmayan yeni yetkiler ihdas edilemeyeceği esası getirilmiştir. Yeni ilave edilen (e) fıkrası ile bu yetki kanununun yürürlüğe girdiği tarihte, yürürlükte bulunan ve yetki kanunu kapsamına giren tüm kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılabileceği, bu tarihten sonra çıkan hiçbir kanun veya kanun hükmünde kararname için bu yetkinin kullanılamayacağı, diğer taraftan yeni ilave edilen (f) fıkrası ile birbirinden ilişkisiz konuların aynı kanun hükmünde kararname metninde yer alamayacağı esası getirilmekle, kararnamelerin Türkiye Büyük Millet Meclisindeki görüşmeleri sırasında bugüne kadar karşılaşmış olunan teknik düzenleme hatalarının önlenilmesine çalışılmış ve madde yapılan bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Yetki süresini belirleyen 4 üncü madde ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 5 ve 6 ncı maddeleri ise aynen kabul edilmiştir.

Tasarının başlığı muhtevasında yapılan değişiklikler doğrultusunda, "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Görev ve Yetkileri ile Bunların Personelinin Malf ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler Yapılmasına Dair Yetki Kanunu Tasarısı" şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Yusuf Bozkurt Özal
Malatya
Sözcü

Reşit Ülker
İstanbul
Nihat Türker
Afyon
Hilmi Ziya Postacı
Aydın

Karşı oy yazım ektedir.

Sait Ekinci
Burdur
Ünal Akkaya
Çorum
İsmail Şengün
Denizli

Togay Gemalmaz
Erzurum
Erol Zeytinoglu
Eskişehir

Başkanvekili
Hazım Kutay
Ankara

Mehmet Ali Bilici
Adana
Ömer Okan Çağlar
Aydın
A. Şamil Kazoğlu
Bolu

Ayhan Uysal
Çanakkale
Muzaffer Arıcı
Denizli
Erdal Kalkan
Edirne
Muhalefet şerhi ekte.
Mehmet Kahraman
Erzurum
A. Aykon Doğan
Isparta
İmzada bulunamadı.

Etem Cankurtaran
İçel
Karşı oy yazım eklidir.
Erol Güngör
İzmir
Muhalefet şerhim eklidir.
Ülkü Söylemezoglu
Kahramanmaraş

Cemal Seymen
Nevşehir
Karşı oy yazım eklidir.
Şevki Gögüsger
Kırşehir

Mustafa Dinek
Konya

Mahmut Öztürk
Niğde
Muhalefet şerhim ekte.
Zeki Çeliker
Siirt

Ali Töpus
İstanbul
Karşı oy yazım eklidir.
Birgen Keleş
İzmir
Karşı oy yazım eklidir.
Mahmut Alınak
Kars
Muhalifim.
Mustafa Şahin
Kayseri

Alaettin Kurt
Kocaeli
Muhalefet şerhim eklidir.
Sümer Oral
Manisa
Muhalefet şerhim eklidir.
Şakir Şeker
Sivas

Enis Tütüncü
Tekirdağ
Muhalefet şerhim ekli.

Tevfik Ertüzün
Zonguldak
Muhalefet şerhim eklidir.

KAMU KURUM VE KURULUŞLARI İLE BUNLARIN PERSONELİ VE EKONOMİK İSTİKRAR TEDBİRLERİ HAKKINDA YETKİ KANUNU TASARISINA İLİŞKİN KARŞI OY YAZISI

1. Yetki Kanunu Tasarısı ile temel yasa niteliğinde olan 31 kanun ile 7 kanun hükmünde kararnamenin değiştirilmesine açık en az 50 kanun veya kanun hükmünde kararname üzerinde değişiklik yapılmasına kapalı bir biçimde yetki verilmesi istenilmektedir.

Bu kadar fazla ve temel konuda yasama yetkisinin Bakanlar Kuruluna bırakılması, Bakanlar Kurulunun TBMM'nin yerine kaim olmasına yol açacaktır. Bu ise, Anayasanın başlangıç bölümünde yer alan "Kuvvetler Ayrımı" ilkesi ile yasama yetkisinin TBMM'ne ait ve devredilemez olduğuna ilişkin Anayasanın 7 nci maddesine açıkça aykırıdır.

2. Kanun tasarısının 2 nci maddesinin A-n bendi ile 2954 sayılı TRT Kanununda değişiklik yapma yetkisi de, kanun hükmünde kararname kapsamı içine alınmaktadır.

Anayasanın 91 inci maddesi ile, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin kanun hükmünde kararname ile düzenlenemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Anılan bölümde yer alan ve “Herkesin düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar.” ibaresini taşıyan Anayasanın 26 ncı maddesi ise TRT'nin haber verme hakkını düzenlemektedir.

Bu bakımdan, 2954 sayılı TRT Kanununu, yetki kanunu kapsamına alan 2 nci maddesi Anayasanın 91 inci maddesine aykırıdır.

3. Anayasanın 91 inci maddesi uyarınca, Yetki Kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını göstermesi gerekmektedir.

Yetki Kanunu Tasarısının 2/B maddesi ile “Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında bölüşümüne, bakanlık ve bağlı veya ilgili kuruluşlar kurulmasına, mevcut kurum ve kuruluşların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, bunların kuruluş biçimlerine, görev yetki ve yükümlülüklerine ait esaslarla, bu esaslar çerçevesinde, kurum ve kuruluşların görev, yetki ve teşkilatlarının düzenlenmesine ilişkin hükümlerin, KHK çıkarma yetkisi için dahil edildiği anlaşılmaktadır.

Bu ibarelerde, yetkinin kapsamı hiçbir şekilde belirtilmemiştir. Kapsamı belli olmayan bir biçimde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi tanıyan kanun bu bakımdan Anayasanın 91 inci maddesine aykırı düşmektedir.

4. Anayasanın 113 üncü maddesi uyarınca, bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatlarının kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Oysa Yetki Kanun Tasarısının 2/B maddesi ile bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatlanması, kanun hükmünde kararnamelere bırakılmaktadır. Bu bakımdan madde, Anayasanın 113 üncü maddesine açıkça aykırı düşmektedir.

5. Anayasanın 91 inci maddesi uyarınca, Yetki Kanununun, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin ilkelerini açıkça belirtmesi gerekmektedir.

Yetki Kanunu Tasarısının 3 üncü maddesi ile getirilen ilkeler, ilke olmaktan çok, soyut kavramlardan ibarettir. İlkelerin yetki kanununda belli sınırları içerecek biçimde açıklanması nedeniyle Anayasanın 91 inci maddesine aykırı bir uygulama sergilenmektedir.

6. Yetki Kanunu ile, çok sayıda kanun hükmünde kararname de değişiklik yapma yetkisi tekrar Bakanlar Kuruluna verilmektedir. Oysa, bu KHK'lerin çıkarılmasına yetki veren kanunların süreleri çok önceden dolmuştur. Bu durumda, yetkinin uzatılması söz konusudur.

Anayasanın 91 inci maddesi ile düzenlenen, kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin, olağandışı ve ayırık bir yetki olmasına karşın, bu suretle olağan bir hale getirilmekte, ayırık bir yetki, giderek genel yetkiye dönüştürülmektedir. Bu husus ise Anayasanın 7 nci maddesinde düzenlenen yasama yetkisinin devredilmezliğine aykırı düşmektedir.

Diğer taraftan, Anayasanın 87 nci maddesi ile TBMM'ne verilen “kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak” yetkisinin fiilen ve uzatılan sürelerle Bakanlar Kuruluna devredilmesi de 7 nci maddenin yanı sıra 87 nci maddeye de aykırı düşmektedir.

7. Anayasanın 6 ncı maddesinde, Egemenliğin, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organlarca kullanılacağı hükme bağlanmıştır.

Yine 7 nci madde ile yasama yetkisinin TBMM'nde olduğu ve devredilemeyeceği hükmü getirilmiştir.

KHK çıkarma yetkisinin sürekli ve yaygın bir biçimde Bakanlar Kuruluna verilmesi ile TBMM yetkili organ olma statüsünden çıkarılmakta, Anayasaca konulan esaslar dışında yetkisz organlarca egemenliğin kullanılmasına olanak sağlanmaktadır. Bu bakımdan uygulama Anayasanın 6 ncı maddesine de aykırı düşmektedir.

8. Kanun Tasarısının 2/A-d bendi ile 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununda, ve 2/A-j bendi ile 78 sayılı YÖK Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında KHK'de değişiklik yapma yetkisi, Bakanlar Kuruluna verilmektedir.

Anayasanın 130 uncu maddesi uyarınca, Üniversiteler Bilimsel Özerkliğe sahiptirler ve kanunla kururlar.

Bilimsel özerkliğe sahip öğretim elemanlarının görevleri, unvanları, atamaları, yükselme ve emeklilikleri, disiplin ve ceza işleri, özlük hakları ve öğretim elemanlarının uyacakları koşulların, aynı madde uyarınca, kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu personele ilişkin olan ve yukarıda belirtilen konuları kapsayan düzenlemelerin, Bakanlar Kurulunun yetki ve insafına terkedilmesi, bilimsel özerkliği zedeleyici nitelikte olup, Anayasanın 130 uncu maddesine aykırı düşmektedir.

9. Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 gün ve 1990/2 sayılı kararında (21.4.1990 gün ve 20499 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmıştır) yer alan:

"Bu maddelerin incelenmesinde, Anayasaca verilen KHK çıkarabilme yetkisinin; kendine özgü ve ayırık bir yetki olduğu anlaşılmaktadır. Bu yetki kullanılırken yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da bu izlenimini verecek biçimde güncelleştirilip sık sık bu yola başvurulmamalıdır. Anayasanın 87 nci ve 91 inci maddelerinde "yetkinin devrinden" değil, verilmesinden söz edilmektedir.

Ayrıca, 91 inci maddenin sekizinci fıkrasına göre, yetki yasaları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararname, TBMM Komisyonları ve Genel Kurulunda öncelik ve ivedilikle görüşülecektir.

Anayasanın, görüşülmesinde bile "öncelik ve ivedilik" aradığı KHK çıkarma yetkisinin, Anayasanın yukarıda açıklanan kuralları dikkate alınarak yerine getirilmesinde zorunlu bulunan, belli usullere göre yasa çıkarmaya zamanın elvermemesi gibi ivedi durumlarda kullanılması gerekir.

Sonuç olarak, yasama yetkisi genel ve aslî bir yetkidir, bu yetki TBMM'ne aittir, devredilemez. KHK'ler, unsurları Anayasada belirlenen yetki yasalarına göre çıkarılır ve işlem görürler, ayırık durumlar içindirler ve bağlı bir yetkinin kullanılması yoluyla hukuksal yaşamı etkilerler.

Bu kararname, ancak, ivedilik isteyen belli konularda, kısa süreli yetki yasalarına dayanarak çıkarılabilirler. Nitekim, maddenin Danışma Meclisinde görüşülmesi sırasında KHK çıkarılabilmesi için hükümete yetki verilmesinin nedeni Anayasa Komisyonu sözcüsü tarafından, "... çok acele hallerde hükümetin elinde uygulanacak bir seri kural olmadığı için, acele olarak çıkarılıp ve hemen olayın üstüne gidilmesi gereken hallerde çıkarılması için bu düzenleme getirilmiştir..." biçiminde açıklanmış; Anayasa Komisyonu Başkanınca da, "... Kanun kuvvetinde kararname, ... Yasama Meclisinin acil bir durumda kanun yapmak için geçecek sürede çıkartacağı, kanun ihtiyaca, halledilmesi gereken meseleyi çözemeyeceğine; o zaman çok geç kalınacağı endişesinden kaynaklanan bir müessesedir ve bu müessese bunun için konmuştur."

“DMTD, C 9 B 137 - 146, yasama yılı : 1, S : 152, 153) denilmek suretiyle aynı doğrultuda görüş bildirilmiştir.

KHK uygulamasının yaygınlaştırılması, yetki yasalarına, kullanılma süreleri uzatılarak süreklilik kazandırılması ve hemen her konuda KHK'lerle yeni düzenlemelere gidilmesi, ivedilik koşuluna uyulmaması yasama yetkisinin devri anlamına gelir. Böylece, üç kamu erki arasındaki denge bozulur, yürütme organı yasama organına karşı üstün bir duruma gelir. Bu durum Anayasanın yukarıda açıklanan maddelerine aykırı düşer. Anayasa Mahkemesi, yakın tarihte verdiği bir kararında, “TBMM tarafından Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisinin ancak, önemli, zorunlu ve ivedi durumlarda verilmesi, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek ya da izlenimini verecek biçimde güncelleştirilip sık sık bu yola başvurulmaması Anayasa koyucunun amacına, kuşkusuz daha uygundur: (AYM'nin 16.5.1989, günlü, E. 1989/4, K. 1989/23 sayılı kararı, RG. 8.10.1989, Sayı. 20302) diyerek konuya açıklık kazandırmıştır.” ibareleri, yukarıdaki tezleri doğrulamaktadır.

10. Yetki Kanunu Tasarısının 1 maddesi ile kamu personeline ilişkin tüm düzenlemeleri yapma yetkisi Bakanlar Kuruluna devredilmektedir. Tasarının 2 nci maddesinde sayılan yasaların büyük çoğunluğunun da kamu personeline ilişkin olduğu açıktır.

Oysa, Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 gün ve 1990/2 sayılı kararında “3479 sayılı Yasa, 1 inci ve 2 nci, maddeleriyle 3347 sayılı Yasa ile değişik 3268 sayılı Yasaya atıfta bulunarak kapsamını genişletmekte ve süresini uzatmaktadır. 3347 sayılı Yasayla değişik 3268 sayılı Yetki Yasasının amaç maddesinde belirttiği gibi, bu Yasanın amacı, “Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında müessiriyeti artırmak ve kamu hizmetlerinin, düzenli, süratli, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini temin etmek...” dir.

Niteliği itibariyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmaları zorunlu kılan personel mevzuatı genelde ivediliği gerektiren bir konu olarak değerlendirilemez. Hatta aksine, personel mevzuatının, kısa süreli ve ivedi kararname yerine, bir plana dayalı uzun süreli çalışmalarla, sık sık değişmeyecek kurallarla düzenlenmesinin gerekliliği ileri sürülebilir.

Nitekim, 12.3.1986 günlü, 3268 sayılı Yetki Yasasıyla tanınan iki yıllık süre, 3347 sayılı Yasayla 31.12.1988 gününe kadar, 3479 sayılı Yasa ile de 31.12.1990 tarihine kadar uzatılmıştır. Bu da göstermektedir ki, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin çalışmalarındaki etkinliğin artırılmasını ve kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, verimli ve ekonomik bir biçimde yürütülmesini temin etmek amacıyla bunların idarî, malî ve sosyal haklarında iyileştirmeler yapılması işi ivediliği gerektiren ve kısa sürede yasa ya da yasalar yerine kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenmesi Parlatentonun yasama yetkisinin bu konularda işlerliğini kaybetmesi ve yürütmeye devri sonucunu doğurur. Bu da Anayasanın başlangıç bölümüne 2, 7, 87 ve 91 inci maddelerine aykırı düşer.” ibareleri yer almaktadır.

Daha açık bir deyişle, yetki kanunu tasarısı ile getirilen hükümler, daha önce Anayasa Mahkemesi kararı ile Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Anayasaya aykırılığı yargı kararları ile sabit olan hükümlerin tekrar tekrar temcit pilavı gibi gündeme getirilerek, yetki kanununun Anayasa Mahkemesine yeniden iptaline kadar, Anayasaya aykırı KHK'lerle keyfi bir hukukî uygulamaya yol açması Anayasal bir suç ve Anayasal bir cinayettir.

11. Yetki Kanununun 2/B maddesi ile “Bakanlık ve bağlı veya ilgili kuruluşlar kurulmasına, mevcut kurum ve kuruluşların birleştirilmesine veya kaldırılmasına” ilişkin hükümlerinde değişiklik yapma yetkisinin Bakanlar Kuruluna bırakılması konusunda da Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 gün ve 1990/2 sayılı kararı ile;

“Bilindiği gibi, bakanlıklar kamu hizmetlerinin yürütülmesinde yapılan işbölümünü gösterir ve her bakan, bakanlığın yürüttüğü kamu hizmeti alanında Devlet tüzelkişiliğini temsil eder.

Anayasanın 113 üncü maddesine göre, bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri, yetkileri ve teşkilatı kanunla düzenlenir.

Anayasanın memurlar ve kamu görevlileri ile ilgili genel ilkeleri belirleyen 128 nci maddesinin ikinci fıkrasında ise;

“Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir” denilmektedir.

Burada çözümlenmesi gereken husus, Anayasanın bir çok maddesinde yer alan “kanunla düzenlenir” veya “kanunla sınırlanır” yahut “kanunla gösterilir” ibaresinden ne anlaşılması gerektiğidir.

“Kanunla düzenlenir” deyiminden, ilk bakışta, lafzı bir yorumla Anayasanın kanunla düzenlenmesini istediği konularda mutlaka bir yasa yapılması anlamı çıkabilir. Ancak, Anayasanın 91 inci maddesinin birinci fıkrasında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebileceği kuralı getirildikten sonra, “Ancak, sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnemelerle düzenlenemez” denilerek, KHK çıkarılmayacak alanın belirlenmesi ve Anayasa koyucunun, 91 inci maddede Anayasanın yasayla düzenleneceğini öngördüğü konuların da kanun hükmünde kararnemelerle düzenlenemeyeceğini söylememesi karşısında bu konularda da kanun hükmünde kararname çıkarılabileceği sonucuna varılmalıdır. Nitekim, Anayasanın bütçelerde değişiklik yapılabilme esaslarını gösteren 163 üncü maddesinde yer alan “... Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapma yetkisi verilemez.” biçimindeki Anayasa buyruğu bu düşüncenin bir göstergesidir. Ancak, daha önce belirtildiği gibi, esas olan yasama yetkisinin TBMM tarafından kullanılması, TBMM tarafından verilen ve ancak “ivedi ve zorunlu” durumlarda, çok uzun olmayan bir sürede kullanılacak bir yetkidir.

KHK’lerin, ivedi ve zorunlu olmayan durumlarda kullanılması, bu doğrultudaki uygulamaya süreklilik ve yaygınlık kazandırılması, yasama yetkisinin devri anlamına gelir ve Anayasaya aykırı düşer.

3479 sayılı Yasanın 1 inci maddesi ile önceki yetki yasasına eklenen “yeni bakanlık” kurulması işlemi “ivedi ve zorunlu” olarak kabul edilemez.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 3479 sayılı Yasanın 1 inci maddesinde yer alan bu ibare, Anayasanın 113 ve 128 inci maddelerine aykırı düşmemekte ise de 7 ve 91 inci maddelere aykırıdır ve iptali gerekir.”

şeklinde karar verilmiştir.

Bu bakımdan, Anayasaya aykırılığı yargı kararı ile sabit olan bir hükmün yeni yetki Kanunu Tasarısı ile T.B.M.M. huzuruna getirilmesinin “Anayasa tanımazlığı” olduğunu vurgulamak yerinde olacaktır.

12. Yasama yetkisinin, birçok temel konuda ve yaygın biçimde K.H.K.'ler çıkarma yetkisi şeklinde Bakanlar Kurulu'na devredilmesi konusunda Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 gün ve 1990/2 sayılı kararı ile :

"Anayasa'nın Başlangıç bölümünde; kuvvetler ayrımının Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasına dayanan medenî bir işbölümü ve işbirliği olduğu belirtilmiştir.

Bu hüküm, üç kamu erki arasındaki dengeyi düzenlemektedir. KHK uygulamasının, ivedi ve zorunlu durumlar dışında ve uzun bir sürede yasama etkinliğinin yerini alacak biçimde kullanılması ve olağan bir yol haline getirilmesi üç kamu erki arasındaki dengeyi bozar, yürütmeye, yasama karşısında üstünlük sağlanmasına neden olur.

3479 sayılı Yasanın bu hükmü, ivedi ve zorunlu bir durum yokken parlamentonun yasama yetkisine ve önceliğine el uzatılması sonucunu doğurur. Böylece, bu hüküm, parlamenter demokrasinin dayanağı olan kuvvetler ayrılığı ve Anayasanın 2 nci maddesindeki "demokratik hukuk devleti" ilkelerine ters düşmekte, bu nedenle Anayasanın Başlangıç bölümüne ve 2 nci maddesine aykırı bulunmaktadır, iptali gerekir."

şeklinde karar verilmiştir.

13. Yetki Kanunu Tasarısı memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkındaki birçok konuda değişiklik yapılmasını öngörmektedir.

3268 sayılı Yetki Kanunu ile Hükümet personel hukukuna ilişkin bir takım düzenlemeler yapmak üzere 12.3.1986 tarihinde TBMM'den iki yıllık yetki almıştır.

3268 sayılı Yasa ile alınan bu iki yıllık süre dolmadan (1 yıl 27 gün sonra) 9.4.1987 günü, 3347 sayılı Yasa ile 3268 sayılı Yasanın süresi bu tarihten başlayarak 31.12.1988'e kadar uzatılmış (1 yıl 8 ay 22 gün daha yetki alınmış) ayrıca yasanın kapsamı da genişletilerek, kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında değişiklik yapmak yetkisi eklenmiştir.

12.10.1989 günü, 3479 sayılı Yasa ise; 3347 sayılı Yasa ile değişik 3268 sayılı Yasanın süresini bu tarihten itibaren iki yıl daha uzatarak yetkinin son bulma tarihini 31.12.1990 olarak belirlemiştir.

Böylece, personel hukukunda ve kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlarında bir takım düzenlemelerde bulunmak üzere 3347 ve 3479 sayılı Yasalarla değişik 3268 sayılı Yasa ile toplam (daha önce aynı konuyu düzenlemek için alınan yetki hariç) dört yıl, dokuz ay, 19 gün kesintisiz yetki alınmıştır.

Yetki Kanunu Tasarısı ile aynı konuda 1 yıllık veya 10 aylık sürenin tekrar alınması veya uzatılması söz konusudur.

Görüldüğü gibi bu süre hemen hemen bir yasama dönemi kadardır. Bir yasama dönemine yaklaşık bir süre içerisinde, yetki alınan konulardaki düzenlemelerin bitirilmemiş olması da işin ivedi ve hemen yerine getirilecek türden olmadığını göstermektedir.

Oysa, Anayasa Mahkemesinin 1.2.1990 gün ve 1990/2 sayılı kararında konu ile ilgili olarak :

"Öteyandan, Yasanın genel gerekçesindeki, "... Ayrıca, kamu personelinin durumlarının iyileştirilmesi amacıyla ayrı ayrı kanunlarda değişiklik yapılması, kanun yapımının gerektirdiği süre gözününe alındığında, amacın kısa sürede gerçekleştirilmesine imkân vermemektedir."

biçimindeki açıklamadan da anlaşılmaktadır ki, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında müessiriyeti artırmak ve kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini temin etmek amacıyla bunların idarî, malî ve sosyal haklarında iyileştirmeler yapmak, kısa sürede gerçekleştirilebilecek işlerden değildir.

Uzun bir süre için yürütmeye, kesintisiz yetki verilmesi, yasama yetkisini devri niteliğindedir. Bu uygulama Anayasanın 7 nci maddesiyle bağdaşmaz.

Kaldı ki, Anayasanın 91 inci maddesinde öngörülen, yetki yasalarını ve bunlara dayanan KHK'lerin TBMM Komisyonları ve Genel Kurulu'nda öncelikle ve ivedilikle görüşülmesi kuralı, bu yetkinin, ancak öncelikle ve ivedi işlerde ve belirli bir sürede kullanılmasını gerekli kılar. Yetki süresinin sürekli uzatılması Anayasanın 91 inci maddesine de uygun düşmez.

Açıklanan nedenlerle Yasanın 2 nci maddesi de, Anayasanın 7 nci ve 91 inci maddeleri ile Başlangıç Bölümüne aykırı olup iptali gerekir."

sonucuna varılmıştır.

Görülebileceği üzere Yetki Kanunu Tasarısı birçok yönleri ile Anayasaya aykırı olup; TBMM'nin tümü ile yasama erki dışında bırakılmasına yolaçacak niteliktedir. Böyle bir Kanun Tasarısı yerine, Hükümetin "TBMM tüm yetki ve organları ile mülgadır" şeklinde bir Anayasa değişikliği ile TBMM'nin huzuruna gelmesi, Hükümetin hukuk anlayışına herhalde daha uygun düşecektir.

SONUÇ :

Yukarıda 13 madde halinde belirtilen nedenlerle, Yetki Kanunu tasarısına karşı olduğumuzu arz ederiz.

Ali Topuz
İstanbul
Enis Tütüncü
Tekirdağ
Cemal Seymen
Nevşehir
Erol Güngör
İzmir

Birgen Keleş
İzmir
Hilmi Ziya Postacı
Aydın
Erdal Kalkan
Edirne
Etem Cankurtaran
İçel

MUHALEFET ŞERHİ

Anayasamıza göre, Yasama görevinin yerine getirilmesinde benimsenen temel kural kanunlardır. Anayasanın 91 inci maddesinde yer alan Kanun Hükmünde Kararname Müessesesi ise, maddenin lafzından da anlaşılacağı üzere, yaygın bir uygulama için değil, sadece sınırlı hallerde başvurulabilecek bir düzenleme olarak vazedilmiştir.

Esasen mevzuatın da Kanun Hükmünde Kararname bulunan batı ülkelerinde de, özellikle Fransa'da tatbikat bu merkezdedir, çıkarılan bu tür kararname sayısı bir elin parmakları kadar azdır.

Bu yola sıkça gidilmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin temel görevlerinden biri olan yasama yetkisini önemli ölçüde kısıtlama anlamına gelir.

Söz konusu müesseseyi kendi ölçüt ve boyutlarında tutmak gerekir.

Kaldı ki Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir tasarrın gecikmeden kanunlaşma imkânı her zaman mevcuttur.

Söz konusu tasarı, çok geniş yetkiler talep etmektedir. Hernekadar, Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonlarında benimsenen önergelerle tasarrın kapsamı ciddi ölçüde daraltılmış ise de, Kanun Hükmünde Kararname uygulamasının sıkça kullanılmasına muhalifiz.

Sümer Oral

Manisa

Mahmut Öztürk

Niğde

Tevfik Ertüzün

Zonguldak

Alaettin Kurt

Kocaeli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Kamu Kurum ve Kuruluşları İle Bunların Personeli ve Ekonomik İstikrar Tebdîrleri Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelin çalışmalarında etkinliği artırmak, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere bunların malfi, sosyal ve diğer haklarında iyileştirmeler yapmak; kamu kurum ve kuruluşlarının (Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, yargı kuruluşları ve Sayıştay teşkilat kanunları ile Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ve Türkiye Büyük Millet Meclisi teşkilatı hariç) kuruluş, görev ve yetkileriyle ülke ekonomisine ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak için ivedî ve zorunlu hallere münhasır olmak üzere Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler;

A) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlarla diğer görevlilerin malfi, sosyal ve diğer haklarıyla ilgili olarak;

- a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda,
- b) 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda,
- c) 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununda,
- d) 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununda,
- e) 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 38 inci maddesinde,
- f) 2461 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun 22 nci maddesinde,
- g) 1600 sayılı Askerî Yargıtay Kanununun 42 nci maddesinde,
- h) 1602 sayılı Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 80 inci maddesinde,
- i) 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununda,
- j) 78 sayılı Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanlarının Kadroları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- k) 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- l) 233 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,
- m) 399 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamede,

ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**Kamu Kurum ve Kuruluşları İle Bunların
Personeli ve Ekonomik İstikrar Tedbirleri
Hakkında Yetki Kanunu Tasarısı**

Amaç

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu Kanuna göre çıkarılacak kanun hükmünde kararname;

A) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlarla diğer görevlilerin malî, sosyal ve diğer haklarıyla ilgili olarak;

a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda,

b) 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda,

c) 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununda,

d) 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununda,

e) 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 38 inci maddesinde,

f) 2461 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun 22 nci maddesinde,

g) 1600 sayılı Askerî Yargıtay Kanununun 42 nci maddesinde,

h) 1602 sayılı Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 80 inci maddesinde,

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Görev ve Yetkileri İle Bunların Personelinin Malî ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler Yapılmaması Dair Yetki Kanunu Tasarısı

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelin çalışmalarında etkinliği artırmak, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere bunların malî ve sosyal haklarında iyileştirmeler yapmak; Yürütme organı bünyesindeki kamu kurum ve kuruluşlarının (Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı hariç) kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak amacıyla Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanuna göre çıkarılacak Kanun Hükmünde Kararnameler;

A) Genel Bütçeli Daireler ve Katma Bütçeli İdareler, İl Özel İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlarda, kanunla kurulan fonlarda ve kefalet sandıklarında istihdam edilen memurlar, Kamu İktisadî Teşebbüsleri veya İktisadî Devlet Teşekkülleri ile 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun geçici ve ek geçici maddelerine göre aylık ödeyen kuruluşlarda çalışanların malî ve sosyal haklarını düzenleyen Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerin münhasıran özlük haklarına ilişkin hükümleriyle özel kanunlarında veya teşkilat kanunlarında mevcut malî ve sosyal haklara dair olan hükümlerinde,

B) Kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin olarak, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında bölünüşüne, bakanlık ve bağlı veya ilgili kuruluşlar kurul-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

- n) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda,
- o) 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununda,
- ö) 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanunda,
- p) 2985 sayılı Toplu Konut Kanununda,
- r) 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda,
- s) 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda,
- ş) 6245 sayılı Harcırah Kanununda,
- t) 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa Adam Hizmetleri Tazminat Kanunu ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun,
- u) 2955 sayılı Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununda,
- ü) 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanunda,
- v) Diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelelerin kamu personeli ile ilgili hükümlerinde,

B) Kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin olarak;

Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında bölünüşüne, bakanlık ve bağlı veya ilgili kuruluşlar kurulmasına, mevcut kurum ve kuruluşların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, bunların kuruluş biçimlerine, görev, yetki ve yükümlülüklerine ait esaslarla, bu esaslar çerçevesinde, kurum ve kuruluşların görev, yetki ve teşkilatlarının düzenlenmesine ilişkin hükümlerinde,

- C) Ülke ekonomisinde istikrarın devamlılığının sağlanmasıyla ilgili olarak;
  - a) 6326 sayılı Petrol Kanununda,
  - b) 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununda,
  - c) 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanununda,
  - d) 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda,
  - e) 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda,
  - f) 2976 sayılı Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda,
  - g) 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanunda,
  - h) 2985 sayılı Toplu Konut Kanununda,
  - i) 3182 sayılı Bankalar Kanununda,
  - j) 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununda,
  - k) 28.5.1986 tarihli ve 3291 sayılı Kanunun özelleştirmeye ilişkin hükümlerinde,
  - l) 90 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararıname,
  - m) 233 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararıname, Yapılacak değişiklik ve düzenlemeleri kapsar.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

i) 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununda,

j) 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

k) 233 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede,

l) 399 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamede,

m) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda,

n) 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununda,

o) 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanunda,

ö) 2985 sayılı Toplu Konut Kanununda,

p) 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda,

r) 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda,

s) 6245 sayılı Harcırah Kanununda,

ş) 2629 sayılı Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa Adam Hizmetleri Tazminat Kanunu ve 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunda,

t) 2955 sayılı Gülhane Askerî Tıp Akademisi Kanununda,

u) 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanunda,

ü) Diğer Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerin kamu personeli ile ilgili hükümlerinde,

B) Kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin olarak;

Kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında bölünüşüne, bakanlık ve bağlı veya ilgili kuruluşlar kurulmasına, mevcut kurum ve ku-

masına, özel hukuk hükümlerine göre yöne-tilenler hariç olmak üzere mevcut kamu kurum ve kuruluşlarının birleştirilmesine veya kaldırılmasına, bunların görev, yetki ve teşkilatlarında,

Yapılacak değişiklik ve düzenlemeleri kapsar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

İlkeler

MADDE 3. — Bakanlar Kurulu ivedi ve zorunlu hallere münhasır olmak kaydıyla, 1 inci madde ile verilen yetkiyi kullanırken;

a) Kamu hizmetlerinin verimli ve etkin bir şekilde yürütülmesini; ülkenin ekonomik ve sosyal durumunu dikkate alarak ücret sistemini adil bir şekilde geliştirmeyi; memurlar ve diğer personelin malf, sosyal ve diğer haklarında hizmetin özellik ve gereklerine uygun iyileştirmeler yapmayı,

b) Başbakanlık, bakanlıklar ve bunlara bağlı kuruluşlar eliyle, genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken kamu hizmetlerinde iş bölümü ve koordinasyonun sağlanmasını; bir hizmetin tek kuruluş veya birim tarafından yürütülmesini ve kaynak kullanımında israfın önlenmesini,

c) Teşkilatların, hizmetlerin özelliğinden kaynaklanan zorunlu farklılıklar saklı kalmak kaydı ile, hiyerarşik bağlılık ve unvan standardizasyonu sağlanacak şekilde düzenlenmesini,

d) Kamu iktisadî teşebbüslerinin kuruluş ve teşkilatlanmasında, hizmetin gerekliliği, ülke ekonomisine yararlılık, verimlilik ve kârlılık esaslarını,

e) Ülke ekonomisinde istikrarın devamlılığının sağlanması, hızlı kalkınma için gerekli tedbirlerin alınması ve bu suretle verimin yükseltilmesini,

Göz önünde bulundurulur.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kuruluşların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, bunların kuruluş biçimlerine, görev, yetki ve yükümlülüklerine ait esaslarla, bu esaslar çerçevesinde, kurum ve kuruluşların görev, yetki ve teşkilatlarının düzenlenmesine ilişkin hükümlerinde,

C) Ülke ekonomisinde istikrarın devamlılığının sağlanmasıyla ilgili olarak Anayasanın 91 inci maddesindeki hükümler saklı kalmak kaydıyla,

a) 2976 sayılı Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda,

b) 2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanunda,

c) 2985 sayılı Toplu Konut Kanununda,

d) 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununda,

e) 28.5.1986 tarihli ve 3291 sayılı Kanunun özelleştirmeye ilişkin hükümlerinde,

f) 233 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Hakkında Kanun/Hükmünde Kararnamede, Yapılacak değişiklik ve düzenlemeleri kapsar.

İlkeler

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İlkeler

MADDE 3. — Bakanlar Kurulu 1 inci madde ile verilen yetkiyi kullanırken;

a) Kamu hizmetlerinin verimli ve etkin bir şekilde yürütülmesini; ülkenin ekonomik ve sosyal durumunu dikkate alarak ücret sistemini adil bir şekilde geliştirmeyi; memurlar ve diğer personelin malf ve sosyal haklarında hizmetin özellik ve gereklerine uygun iyileştirmeler yapmayı,

b) Başbakanlık, bakanlıklar ve bunlara bağlı kuruluşlar eliyle, genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken kamu hizmetlerinde iş bölümü ve koordinasyonun sağlanmasını; bir hizmetin tek kuruluş veya birim tarafından yürütülmesini ve kaynak kullanımında ısrafın önlenmesini,

Yetki Süresi

MADDE 4. — Bu Kanunla Bakanlar Kuruluna verilen yetki, Kanunun yayımından itibaren oniki ay süre ile geçerlidir. Bu süre içinde Bakanlar Kurulu birden fazla kanun hükmünde kararname çıkartabilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

c) Teşkilatların, hizmetlerin özelliğinden kaynaklanan zorunlu farklılıklar saklı kalmak kaydı ile, hiyerarşik bağılık ve unvan standardizasyonu sağlanacak şekilde düzenlenmesini,

Göz önünde bulundurur. Ayrıca;

d) Bu Kanunun 2 nci maddesinin (B) bendinde yazılı yetkiler kullanılırken, sadece meri mevzuatta mevcut yetkilerin yeniden dağılımı, toplanması veya kaldırılması esastır,

e) Bu Yetki Kanunu ile ancak bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan Kanun veya kanun hükmünde kararname ile bunların ilgili maddelerinde düzenleme yapılabilir.

f) Bu Yetki Kanununun uygulanmasında bir diğerinden ilişkisiz konular aynı kanun hükmünde kararname metninde yer alamaz.

Yetki Süresi

MADDE 4. — Bu Kanunla Bakanlar Kuruluna verilen yetki, Kanunun yayımından itibaren on ay süre ile geçerlidir. Bu süre içinde Bakanlar Kurulu birden fazla kanun hükmünde kararname çıkartabilir.

Yetki Süresi

MADDE 4. — Anayasa Komisyonu metninin 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 5. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Y. Akbulut
Başbakan
Devlet Bakanı
M. Keçeciler
Devlet Bakanı
G. Taner
Devlet Bakanı
I. Çelebi
Devlet Bakanı
M. Yazar
Devlet Bakanı
E. Konukman
Devlet Bakanı
M. Taşar
Devlet Bakanı
H. Örrüç
Millî Savunma Bakanı
H. Doğan
Dışişleri Bakanı
A. K. Alptemoçin
Millî Eğitim Bakanı
A. Akyol
Sağlık Bakanı
H. Şuşun
Tarım, Orman ve Köyîşleri Bakanı
L. Kayalar
Sanayi ve Ticaret Bakanı
Ş. Yürür
Kültür Bakanı
N. K. Zeybek

Devlet Bakanı
K. İnan
Devlet Bakanı
C. Çiçek
Devlet Bakanı
V. Dinçerler
Devlet Bakanı
İ. Özarslan
Devlet Bakanı
İ. Özdemir
Devlet Bakanı
K. Akkaya
Adalet Bakanı
M. O. Sungurlu
İçişleri Bakanı
A. Aksu
Maliye ve Gümrük Bakanı
A. Kahveci
Bayındırlık ve İskân Bakanı
C. Altınkaya
Ulaştırma Bakanı
C. Tüncer
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
İ. Aykut
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
F. Kurt
Turizm Bakanı
İ. Aküzüm

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 5. — Anayasa Komisyonu metninin 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 6. — Anayasa Komisyonu metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

